

„Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani“.

Izdavatelj in urednik:

Andrej Žumer,

nadučitelj in c. kr. okrajni šolski nadzornik.

Št. 18.

Ljubljana, 16. kimovca 1892.

XXXII. leto.

Vsebina. Jožef Žirovnik: Pomen in metodika pokončne pisave. — J. Marn: Knjiga Slovenska. — Ukazi in odredbe šolskih oblastev. — Naši dopisi: Iz radovljiskega okraja. — Iz litijskega okraja. — S Fužin na Gorenjskem. — Iz novomeškega okraja. — Iz Gribelj. — Iz kamniškega okraja. — Vestnik. — Uradn razpisi učiteljskih služeb.

Pomen in metodika pokončne pisave.

Konferenčni referat g. nadučitelja **Jožefa Žirovnika.**

Tudi v računanji obnesla se je pokončna pisava. Pri pismenem soštevnanji in odštevanji hočemo, naj pišejo učenci istovredne številke drugo pod drugo. To je težko izpeljati. Prej so pisali na zvezke z okenci, katere je pa vis. naučno ministerstvo prepovedalo, ker se je pokazalo, da so taki zvezki očem škodljivi. Pri pokončni pisavi ni potreba nobenega pomočka, ker učenec lahko pregleda mer in podpisuje istovredne številke pravilno. — Na pokončno mer navadi se otrok že od prve mladosti. Pri igranju postavlja deček vojake, palice, hišice itd. le po konci. Okoli sebe vidi tudi le povsod — v naravi, doma in v šoli — navpične črte n. pr. na drevesnih deblih, rastlinah, zidovji, hišni opravi, stenah, vratih, oknih itd. Nagnjenih črt je malo n. pr. klanec, grič, streha. Nič ni čudnega torej, da začetniki hočejo po konci na

tablice pisati. Dosti truda imamo, predno jim odpravimo ta natorni nagib, da jih vadimo potem v protinaravno ležeči pisavi. — Ker se drži otrok pri pokončni pisavi popolnoma naravno in neprisiljeno, priuči se ji začetnik laže in prej nego ležeči. Tudi je otroku laže dopovedati, naj ima zvezkov spodnji rob vsporeden s klopjo, kakor pa, kako naj ima zvezek nagnjen.

Seveda ima pokončna pisava — kakor vsaka novotarija — tudi nasprotnike. Nekateri trdijo, da ni lepa. Od dobre pisave pa zahtevamo, da je v prvi vrsti razločna. Razločna je tembolj, kolikor manj je nagnjena. Kar se tiče lepote, je res, da začetkomu ne ugaja našemu očesu, ker je navajeno na ležečo. A Angleži in Amerikanci se pokončni pisavi prav nič ne čudijo, ker je pri njih to nekaj navadnega.

Sicer je pa s pisavo kakor z obleko. Mnogokrat se nam na prvi pogled nova noša ne zdi lepa, a ko se ji privadimo, ugaja nam bolj, kakor stara obleka. Tudi francoska „rond“-pisava je pokončna in nihče ne bo trdil, da ni dovolj lepa ali dovolj razločna. Nekateri pravijo tudi, da pokončna pisava provzrokuje pisalni krč. Jaz nimam skušnje o tej stvari. Vem pa, da drugi ravno nasprotno govoré. Trdijo namreč, da pokončna pisava roko manj utruji in da se pisalni krč redkokdaj ali celo nikdar ne pojavlja. — Jediní ugovor, da se pokončno ne da tako hitro pisati kakor ležeče, bi znal biti upravičen. Vender razlika je prav majhna, posebno če imajo učenci visoke in ozke zvezke. Ker je pokončna pisava le posledica zdravniških zahtev, nimajo zato drugi ugovori prave podlage.

Pri pokončni pisavi bomo dosegli lepe uspehe tudi v takih klopeh, kakeršne so po deželi navadne. Najboljše bi seveda bile z nikakeršno razdaljo (Nulldistanz) t. j. take, da bi bil rob klopi in sedeža v navpični črti. Pišoč pri mizi si lahko pomagamo, da pomaknemo stol podse, ali v klopeh brez razdalje ne bi bilo mogoče stati. Dobijo se pa tudi klopi veliko preširoke, katere bi se dale z malimi stroški popraviti. V preširokih klopeh je težje pravilno sedeti in opirati se na roke radi ravnotežja, ne da bi se naslanjal na prsi ali gledal preblizo. Marsikateri učenec je dobil kal kratkovidnosti že v ljudski šoli, ker je sedel v preširoki klopi. Tudi sedež bodi zadosti visok in sicer toliko, da učenec doseže pisalno ploščo s komolcem pri visečih nadlaktnicah, ker roki se ne smejo razpreti.

Vsakemu, kdor poskuša s pokončno pisavo, je priporočati nastopnje skušnje, po katerih naj se ravna, da se izogne slabim uspehom in zamudi. Te skušnje so se pridobile iz dozdanjih vaj s pokončno pisavo:

1. Strogo je treba paziti, da ima tablica ali zvezek vedno ravno srednjo ležo.

Predpisovanje pokončnih črk na šolsko tablo ne zadostuje, da bi se naučili pokončne pisave.

2. Da učenci obdržijo zvezek vedno v ravni srednji leži, morajo biti vrste kratke, ker sicer na konci vrste ni več peresna ostrina pred sredino telesa. Pri dozdanjih podolgastih in nizkih zvezkih je pokončno pišočemu treba zvezek premikati proti levi strani, kar je nekoliko zamudno.

3. Opuščati je prepisovanje s predlog ležečih na levi strani, ker sedajo učenci potem med pisalno ploščo in predlogo in opuščajo srednjo ležo. Prepisujejo naj torej vedno s table ali naj imajo zvezke s predpisi. Po mojih mislih je to težko izpeljivo, ker se prepisovanje iz knjige ne more popolnoma opustiti, bodisi v šoli ali doma.

4. Dve tretjini obeh podlaktnic naj počivata na klopi in sicer v prav simetrični leži tako, da se stikata pred sredino telesa in da tam delata pravi kot. Oba komolca, torej tudi desni, naj bodeta jedno ped od trupa oddaljena. Oddalja bodi pri obeh jednaka.

5. Roka naj se drži pri pisanji tako, da je dlan k pisalni mizi navpična ali le malo na levo nagnjena. Rob mezinca naj se ne dotika klopi, temveč roka naj počiva na vnanjem robu zadnjega člena mezinca, kateri bodi malo skrivljen.

6. Peresno držalo naj se ne prime preblizu peresa, ampak dolgo. V zgornjem delu naj se podpira med kazalcem in palcem, ne pa na kazalci. Konec držala bodi obrnjen proti komolcu, ne pa proti rami ali prsom.

8. Zvezek naj se pomakne malo na kviško vsakokrat, kadar popišemo jedno vrsto. S tem se doseže prava razdalja med peresno ostrino in spodnjim robom klopi. Drugače bi se morala glava preveč nagniti. Pisalna miza bodi radi tega dovolj široka.

9. Črta, ki združuje ramo in oči, naj ostane med pisanjem vedno vodoravna. Zgornji del telesa se ne sme naprej nagniti, in prsi se ne smejo dotikati klopi.

Glava bodi malo nagnjena, a oči naj so vedno 30—35 cm od klopi oddaljene.

Učitelj, kateri se ravna po teh pravilih, dosegel bo razločno pisavo in pravilno sedenje.

Na naši dvorazrednici upeljal sem za poskušnjo pokončno pisavo v I. razredu nižje skupine. V to sobo hodijo dopoldne večji učenci iz II. razreda, radi tega so klopi za male otroke previsoke in preširoke. Vender sem z uspehi v pisanji prav zadovoljen. Pokončno pišoči učenci sedé ravno in pokonci in čim lepše in pravilneje se to godi, tem razločneje pišejo pokončno. Razločiti jih je že na prvi pogled od družih. Ali vedno in povsod morajo prav sedeti. Na ta način nadzorujem otroke posredno pri pisanji doma. Otroci so namreč pri domačih nalogah prisiljeni pravilno sedeti in če prinese učenec grdo spisano nalogo v šolo, vem, da je slabo sedel. — Da ni bilo treba zvezkov premikati z desne na levo, preganil sem jih nekaterim čez polovico. Najprvo so popisali levo stran, potem pa desno. Tudi tablice so razdelili z navpično črto, kajti previdel sem, da res lože pišejo na krajše vrste. Posledica naravnega držanja telesa pri pisanji je bila tudi ta, da so mi letos začetniki pisali bolj enakomerno, čistejše in razločneje kakor prejšnja leta. — Pokončno sedenje tudi učitelju delo olajša. Ko se učenci privadijo na pravilno držanje, treba je le malokdaj opominjati, pri ležečem pisanji pa jih je treba vedno svariti, naj ne leže na klopi in naj ne gledajo preblizo. Pa ne samo pri pisanji, ampak tudi pri drugih predmetih držé se otroci iz navade po konci, kar je gledé na disciplino velike važnosti. — Posebno

velikega pomena se mi zdi pokončno pisanje pri onih učencih, ki odidejo v srednje šole. Na deželi se ni tako zelo bati, da bi si otroci pri pisanji v šoli kvarili oči ali hrbtenico. Tu sedé premalo časa, doma pa ne tiče za mizo pri knjigi, ampak se vedno gibljejo na prostem. Drugače je po srednjih šolah. Tam se imajo veliko učiti, dostikrat morajo po noči pri slabi razsvetljavi in pri drobnem tisku napenjati oči, učitelji in roditelji pa premalo ali nič ne pazijo na pravilno sedenje. Ni se čuditi, da dobi toliko dijakov kratek pogled in da morajo nataktni naočnike na nos. Pravilno pokončno sedenje, kateremu se privadijo že v ljudski šoli, jih bo vsaj nekoliko varovalo pred prezgodnjo kratkovidnostjo. — Še to naj omenim, da prehod iz ležeče pisave v pokončno ne dela učenec nobenih težav. V mojem II. razredu višje skupine začeli so nekateri učenci pred poldrugim mesecem prostovoljno pokončno pisati. S kakim uspehom sprevzeti je lahko iz lepopisnih in pravopisnih zvezkov. — Ume se, da bo treba ležeče črke v abecednikih in na stenskih tablah nadomestiti s pokončnimi.

Pokončno pisavo priporočam torej iz naslednjih razlogov:

1. Otroci sedé ravno in neprisiljeno po konci.
2. Ne kvarijo si ne vida, ne hrbtenice.
3. Ne naslanjajo se na prsi.
4. Pišejo razločneje in čistejše.
5. Disciplina se lože vzdržuje.*

* O pokončni pisavi je obširno pisal A. Štritof v letošnjem «Lj. Zvonu» str. 107—111 in 177—184. Priporočamo ta spis vsem, ki se bavijo s pokončno pisavo. — Ured.

Knjiga Slovenska

v

XIX. veku.

*

Janez Terdina r. 31. maj. 1830 v Mengišu, gimnazijo dovršil l. 1850 v Ljubljani, preskušnjo iz zgodovine, zemljepisja in slovenščine l. 1854 na Dunaju, postal učitelj gimnazijski v Varaždinu, l. 1856 na Reki, umirovljen l. 1867 živi v Novem Mestu na Kranjskem.

Navdušen l. 1848 jel je pisati javno v Sloveniji l. 1849 na pr.: Narodne pripovedke Bistriške doline. Od Janeza Terdina: I. Pričetik Mengša. II. Ogri novo znamenje. III. Veronika. IV. Dernovo. Turki na Limbarški gori (Pes. str. 376). Trap (str. 392). — Slovenija l. 1850: Narodne pripovedke iz Bistriške doline. Spisal Jovan Terdina. V. Jermanova vrata. VI. Gradič. VII. Hudamos.

Ljubljanski Časnik l. 1850: Kresni Žarki, blagorodnemu visokoč. gg. Janezu Kersniku, starašinu c. k. akademiškiga učelišča v Ljubljani, učeniku naravoslovja itd. o njegovim veselim godu od hvaležnih slovenskih učencov, posvečeni 24. rožnika 1850:

Čuden narave je gib in njene kovačnice redba,
Čuden kot čuden je sam, ki je postave ji dal itd. (str. 100).

Pripovedka od kovača. Lesica, volk in medved. Od šivarja. Od mlajšiga izmed treh bratov (Babek, Bibek, Bobek št. 30). Od zaklete deklice. Od mertvaške kosti. Kmetje in žlahtni. Dogodba 9. stoletja. (Ravno polje, na sredi velika kamnitna miza, na kateri je kosilo pripravljeno. Na eni plati mize so visoki pogernjeni sedeži, tudi so tu sreberne žlice itd. predložene; na drugi plati so pa nizki sedeži, brez slonil in leseno orodje. Ravno pride velika množica žlahtnih in kmetov, kmalo tudi slovenski vojvoda Inko). Po srečno dovršeni vojski napravi jim gostijo, ter posadí kmetiče na visoke, žlahtnike pa, ki mrmrajo in zobmi škrip-ljejo, na nizke stole, češ, kmetič vas redi in brani; v boju gre naprej (str. 176)...

Stvaril Bog en sam je stan in ta je kmečki.
Cesar, kralj in knez in vojvoda in žlahtni,
Vsi so kmečke korenine. Žena kmečka
Bla je mati vsim.
Kdor ratarja zaničuje, zaničuje
Svoje dede, naj bo cesar ali žlahtni.
To ošabneži naj bo vam v podučenje.
Kmečki stan je važniši od vsih, nej tudi
Pervi v cení bo!
Torej kmetje le pomaknite se gori,
Sedite na krasne sedeže, vzamite
Žlice sreberne in nože pozlačene
In kristalne kupe in si napivajte
Serčne, rajske slje!!

Pripovedka od Glasan Boga ali Poskus narodne epopeje Slovincov (št. 58—69). Od zlate hruške. I. del za učene. Pretres slovenskih pesnikov (št. 74—79, sp. T...d...a) z naslednjim pričetkom: „Navada, ki smo jo do zdaj imeli, vse slovenske dela hvaliti, je imela res po eni plati to dobro, de je pisatelje v pridnost spodbadala; pa po drugi plati je ta navada vender tudi mnogo zlega prinesla. Pisatelj je smel že hvale pričakovati, de je le pisal in mu je bilo pri tem večidel malo mar, de bi bil tudi zares dobro in izverstno pisal. Ker je pa ravno to poglavitna reč pri pisanju, je mogla omenjena navada veliko slabih nasledkov imeti. Gotovo je pri tem edino prava pot, de so to, kar je zares dobro, povzdiguje, tisto pa, kar je slabo, odloči in zaverže. To ne koristi po naših mislih le slovstvu, ampak tudi vsak dober pisatelj mora želeči, de je nekoliko razločka med presojo njegovih del in med tisto navadnih pisavcov. To nas pripravi, slovenske pesnike v kratkim pa resnično po vsih prednostih in slabostih pretresti itd.“ (cf. Novice pa Lj. Časnik 1851 str. 52: Beseda na pretres slovenskih pesnikov — zlasti o Vodniku. Podlipski). Basni (1—16. Zlate hruške 2. del. — Bčela v Celovcu l. 1850

I: Arov in Zman. Narodna pripovedka (str. 98—137). Spisal Janez Terdina.

Ljubljanski Časnik l. 1851: Bran in pogin Japodov (v pesnih št. 12—30): 1. Razdertje Terpa. 2. Hoja v Metulo. 3. Metulo. 4. Tabor Rimljanov in vedežvavec. 5. Boj pri zidu in zmaga Japodov. 6. Darovanje. 7. Reka in jez. 8. Ogenj. 9. Boj pri lesenim stolpu. 10. Huda zima. 11. Huda bitva pri zidu. 12. Nov boj. 13. Zadna noč. Vila. 14. Pogodba. — Basni (16—20). Pevska vila. Pervi sneg. Začetek deža. Solze. Ponočne misli na nekim griču na Gorenskim itd.

Nekoliko o slovenskim slovstvu na pr.: „Prekucije slovstvu malo na roke gredo. Res je leto 1848 za nas Slovence silno važno, kar učenosti zadene; pa le zato, ker nam je enakopravnost materinšine pridobilo. Ne more se pa terditi, da so dogodbe tega leta domače slovstvo samo na sebi povzdignile. Marveč so zagledale ravno na tem polju beli dan prikazni, ki se jih po pravici vstrašiti moramo itd. (str. 56)“. — Novice 1851: Zadnje besede matere na smertni postelji (Pes. str. 51). Jan. T...d...a.

Slovénska Bčela 1852 III: I. Bukve iz Iliade (str. 14—112 v. 1—611). Poslovenil iz gerškoga Jan Terdina. Kuga — jeza na pr.:

Jezo zapoj, boginja, Pelejeviča Ahila,
Kvarno, ki zlega nezmerno Ahajcem je naklonila,
Slala v Hades duhove mnogo pogumnih možakov,
Nje same pa podajala psom v požertvo i ticam
Verste vsaktere — tak Cenova volja se je
spolnovala —

Od kar v prvo nasprot si vstopita se pripravja
Vodja možev Atrejevič ino nebeški Ahilej itd.

Luna. Zadnja vojna cara Zolimana (str. 89—133). Pesmi: Vert (Po narodni povedki). Spomin. Rojenica. Razjasnjenje itd.

V tej dobi l. 1851—53 je tudi Terdina kot pripravnik učiteljski za malo nagrado z Valjavcem in Žepičem pomagal A. Janežiču sloveniti razne knjige p. Slov. Goffine, Zgodovinski katekizem Šmidov in nektare druge za Mohorjevo in Ljublj.

Slovensko društvo (cf. Valjavec str. 8 in Predgovor k Zgodovini Slov. naroda), kar je tiskalo se tudi v Slovenskih BERICIH za gimnazije na pr.: Ber. I. 1850: Hudamos (Pes. po nar. pravljici). II. 1852: Trap. III. 1854: Bramba Sigeta. Oblega Ogleja l. 1510. IV. 1855: Čertice iz stare dogodivščine Slovincov. V. 1853: Prihod Uskokov na Slovensko. Kacijanar v bojih s Turki. VI. 1854: Perve turske vojske po slovenskih deželah. Bitva pri Brežicah in pri Terbižu. Nasledki prvih turških vojsk po slovenskih krajih. Celjski boji. VII. 1858: Boji Benečanov na Slovenskem. Herbart Turjaški in Turki. Šestnajsto stoletje zgodovine slovenske. Naši kraji v sedemnajstem stoletju itd. —

Novice 1854: Torkla. — Novice 1859: Odgovor na gosp. dr. Klunovo vprašanje v 52. listu lanskim Novic, jeli so Perojci v dolnji Istri res Černogorci itd. (str. 83—84). J. T. — Na Reki dopis na pr.: „Jez letos vsako nedeljo Vodnika razlagam, se vé da po slovenski; družega polleta bom pa Prešerna začel, če bo količkaj mogoče, dvakrat na teden. Med učenci imamo čedalje več Slovincov, prav bistre glavice so večidel; učiti se morajo tudi horvaško... Rečani so pa čudni ljudje, po vsi sili hočejo Lahí biti itd. (str. 87)“. — Glasio cesarskem ukazu, ki določuje učbeni jezik v različnih deželah našega cesarstva. II. O jeziku slovenskem, da pokažem, kake so bile overe boljemu napredovanju v slovenščini, in kako naj se te overe odpravijo (str. 297—8). III. Kako in v koliko bi se dala slovenščina že zdaj za posamesne nauke s pridom porabiti, na pr. v keršanskem nauku (str. 312—4). IV—V. O nemškem jeziku — kako naj se uči. Pet potov je, po katerih se človek družega jezika navadi (str. 321—329). Gledé teh nasvetov glej dopis: „Gosp. Terdinov spis je ves prav iz našega serca vzet; vse kar je rekel, smo sami skusili. 10. t. m. sem bil na Gorenskem, pozneje na Dolenškem; povsod smo se pomenkovali od

gospod Terdinovega spisa v Novicah; vsakdo je terdil, da je od konca do kraja gola resnica, resnica — k nesreči naši. Martrali so nas moliti po nemško, latinsko in greško — in — in še hebrejsko v 10. šoli, in ko smo izučeni gospodje na deželo prišli, smo mógli malega katekizma iskati in se učiti; iskati, kar nam je — čudna, čudna šola vzela. Bog daj, da bi pravica zmagala (str. 346)!!“ — Otok Kerk. Spisal J. Terdina v odgovor gospodoma Vuku in Klunu (str. 296—316).

Novice 1860: Glasi o cesarskem ukazu, zastran učnega jezika v šolah. I (str. 11—13). II. (str. 18—27): Premislimo najpred, kako in s kakim vspehom se je nekdanj po starem sistemu učilo.. Moja misel je: A. Da se vsi nauku v domačem jeziku razlagati začnó, in da se toraj za zdaj saj v 1. in 2. šoli slovenski jezik za učni jezik ustanovi. Vzroki so (1—2). B. Naj bo slovenščina pripomočni jezik tudi ondi, kjer se po nemški razlaga, tedaj z eno besedo v celi gimnaziji. Vzroki (1—5). III. O latinskem jeziku (str. 114—134). — Jako važno in za vse čase pomenljivo je, kar je pisal Terdina takrat o potrebi pravega značaja, na pr.:

„Gimnazijalne šole so ali bi pa saj zato biti morale, da mlademu človeku poleg znanosti tudi karakter podelé, da ga z moštvo nadahnejo. Dolžnost je tedaj vse podpirati, kar daje mladini terden karakter. Ena pglavitnih podpor je po moji misli tudi domači jezik. Kdor spoštuje svoje, spoštuje tudi tuje; kdor je s svojim ponosen, ne bo grajal drugih, če se enako s svojimi dobrotami ponašajo. Domorodec ne bo nikoli tujega naroda zaničeval. Jasno pa je, in sem že pred enkrat oménil, da je posebno nam v Avstrii te lepe sprave med narodi treba; zato dajmo in budimo vsakod domorodnost, ki tako žlahen, za državo in za človeštvo koristen sad prinaša. Naj bo našim mladenčem mogoče, tudi v gimnaziji skoz in skoz se za Slovence čutiti; naj jim njihov jezik tudi v gornjih šolah čast in veljavo ima. Mla-

dina bo vidila skerb, ki jo ima visoka vlada za njeno celo izobraženje, za druge znanosti kakor za jezike, za slovenski kakor za nemški, pa bo dobila ob enem tudi ljubezen do države in do vlade, ki nobenih drugih interesov ne zahteva, kakor blagor svojih državljanov.

Kar sedanji čas najbolj potrebuje, je pravi karakter, ker mergolí, kamor pogledamo, vse polno takih ne le malopridnih, ampak tudi nevarnih ljudi, katerim ni mar ne za državo, in ne za narod, ne za idejo in ne za poštenje; katerih prva in zadnja misel je — kruh, naj se jé z dobro vestjo ali ne, — katerih Bog je meso, trebuh in sirova materija. Naj se porabi zoper te sovražnike človeštva, držav in ljudstev vsak pripomoček, tedaj tudi národni jezik; zakaj boj je hud in nevaren; če bomo le količkaj nemarni, je prazna vsaka nada, da kdaj te zopernike užugamo (Novic. str. 27)“.

Prav tako važno je zlasti za sedanji čas tudi, kar pravi o latinskem jeziku, o vprašanju: Kaj je latinščina za nas Slovence, kako se dotika in strinja naš jezik z latinskim, kako sta si eden proti drugemu? — Latinski jezik je jezik katoliške cerkve, katoliška cerkev pa je naša národna cerkev. Pravim národna, in ta beseda mi je tû v prvem edino pravem pomenu. Katoliška cerkev nam ni narodna, ker jo zdaj národ terdi, ampak zato, ker si jo je že od konca sam izvolil, se je vedno stano vitno deržal, vkljub silnim nadlogam in skušnjavam, se vedno te zvestobe tudi zavedil in vse svoje mišljenje in čutenje po nji obračal, po drugi strani je pa tudi vselej v nji pomoči, zavetja, rešenja iskal in ga našel. Premislimo to malo bolj natančno. Dozdaj smo se menili premalo za to reč; nauk, ki ga bomo prejeli, je imeniten za nas in za naš jezik“.. Opisavši staro in srednjo dobo pravi, da najlepše je razodevala se vzajemna podpora med vero in narodnostjo v strašnih stiskah turških vojská.. „Te so bile našemu

narodu kervav kerst, s katerim je iznova poterdil, kako globoko prepričan da je o resnici katoliške vere, kako tesno se je z njegovo narodnostjo združila. Pa sred vojskovanja mu je prišla druga, še huja skušnja: začela je terkati na vrata tudi njemu lutrova prekucija. Res, da so jih ji nekteri naši sinovi odperli in jo z gorečim sercom narodu priporočali, da je marsikdo omahoval, marsikdo tudi omagal. Al večina ljudstva zaverže priliznjene obete, — dobljena je nova, častitljiva zmaga. Ponosni smemo biti, da naših krivovercev niso preobračali tuji, sirovi dragonarji, kakor se je drugelj pogostoma godilo; luterstvu se je uperl narod sam; mogočna, prepričavna beseda škofa Krena in njegovih pomagavcev nam je zopet deželo pomirila, uterdivši vsakod staro vero, povernivši nam z njo prejšno edinost v narodu. Tuja mladika ni mogla na našem drevesu ozeleneti. Al ta zvestoba ni ostala Slovincu prazna, brezkoristna.

Cerkev mu je obilno trud povračala, ki ga je za-njo preterpel. Njeni duhovni so mu bili vedno prvi in najbolj resnični prijatli. Oni so mu zbudili domačo literaturo; očedivši mu jezik tujih pritlik so spisali zanj lepo število pobožnih bukev, po njih je dobil veselje do branja in do šol... Neupehani delavnosti svojih duhovnov imamo hvalo dajati, da nam je narod čil in zdrav, priden in pobožen in za vsako delo pripraven; od nje in iz nje

mu je dohajala vsa omika in mu dohaja večidel še dandanašnji.

Iz vsega tega vidimo ozko, natančno, vzajemno djansko društvo svoje vere in svoje narodnosti. Pri nas ne dá se misliti patriotizem brez katoliškega duha; brez njega je brez sadú, jalov zato, ker je katoliškemu Slovincu brez njega nerazumen, že zanaprej sumljiv. — Pa čemu to dolgo besedovanje? utegnejo bravei prašati. Ne zamerite, za moj namen je bilo potrebno itd.“ — To dokazuje potem Terdina v drugem in tretjem stavku (str. 115). To naj bi prebirali in premišljevali vsi narodnjaki, katerim je sedanjí čas katoliška cerkev tako strašna in katoliška duhovščina tolikanj zoperna. Pisal je to brez strasti gimnazijski profesor — neduhovnik.

Jako mikavni in znameniti so tudi opisi, ki jih je priobčil J. Terdina v ravno tem tečaju l. 1860 pod naslovom: „Kranjci na Horvaškem“ (str. 107—216). „Če greš v križem-svet, najdeš Kranjca, je star in resničen pregovor. Menda je ni zemlje na svetu, kamor bi ta ali uni naš rojak ne priblodil, največ pa jih je na Horvaškem v vseh stanovih, v vseh mestih, skoraj v vsaki vasi jih boš najdel in sem ter tje celó kupoma. Ne bom se motil, če pravim, da Horvaška najmanj 30.000 Kranjcev redí. Zato mi se ne zdí od več, nekoliko bolj natanko o njih in o njihovem življenji govoriti itd.“ Vzemi in — beri!

Ukazi in odredbe šolskih oblastev.

VI. O pouku v ženskih ročnih delih in začetek dopoludanskega pouka v zimskem času.

Visoki c. kr. deželni šolski svèt je razglasil nastopni razpis:

Z. 808 L. Sch. R.

In der Sitzung des Landessanitätsrathes vom 15. Februar l. J. wurde unter Zu-

stimmung der Mitglieder des genannten Fachrathes hervorgehoben, dass die Mädchen an den untersten Classen der Volksschule mit Handarbeiten überbürdet seien, was auf das Sehvermögen derselben sehr nachtheilig einwirke.

In derselben Sitzung wurde auch der Antrag gestellt und einstimmig ange-

nommen, dahin zu wirken, dass künftighin in der Winterszeit der Schulunterricht in den untersten Classen der Volksschulen anstatt um 8 Uhr erst um 9 Uhr beginne, da das zu frühe Wecken der Kinder aus dem Schläfe, die oft mangelnde Zeit zum Frühstück, die herrschende Dunkelheit in den Schulen, endlich die in der Regel grössere Kälte in den ersten Morgenstunden sowohl auf die körperliche Entwicklung der Kinder, als auch bei der in den Morgenstunden noch herrschenden Dämmerung auf deren Augen einen schädlichen Einfluss haben.

Infolge Note der k. k. Landesregierung vom 16. April l. J. Z. 4685 wird der k. k. Be-

zirksschulrath zur entsprechenden Veranlassung mit dem Beifügen aufmerksam gemacht, dass der Unterricht in den weiblichen Handarbeiten nach den bestehenden Lehrplänen von der untersten Classe der Volksschule (erstes Schuljahr) ohnehin ausgeschlossen ist.

K. k. Landesschulrath.

Laibach, am 28. Mai 1892.

Der Landespräsident:

Winkler m. p.

An alle k. k. Bezirksschulräthe in Krain.

Naši dopisi.

Iz radovljiskega okraja. (Okrajna učiteljska konferencija. Konec.) Gledé dopisov šolskim oblastvom poslanih, rekel je, da samo 4 šolska vodstva v dostojni obliki dopisujejo; k temu potem da potrebna navodila. Priporočal je tudi, da se za naprej stavljenje koz v zapisniku zaznamenuje. Sploh se sme uspeh nadzorovanih šol zadostnim smatrati, čeravno so nekatere (3) šole z nezadostnim uspehom zaznamovati.

Na to poročajo gg. poročevalci o podrobnih učnih načrtih za realije. Za vsako kategorijo tukajšnjih ljudskih šol bila sta dva poročevalca, a rešili so vsi svojo nalogo v občo zadovoljnost.

G. nadučitelj Žirovnik je poročal v daljšem, jako spretno sestavljenem poročilu o pomenu in vrednosti pokončne pisave. Ko je tudi z nekaterimi učenci dejansko kazal, kako se ima gojiti ta pisava, je bilo njegovo prezanljivo poročilo z občno pohvalo sprejeto.

Gledé učnih knjig skupščina sklene, da se tudi v bodočem šolskem letu rabijo vse dosedanje, le namesto I. in II. dosedanje nemške slovnice se vpelje, kjer se nemški poučuje, Praprotnik-Razinger-Žumrova knjiga.

Predsednik knjižničnega odbora poroča na to o stanji in računu okrajne učiteljske knjižnice. On nanašanja tudi, da je blagorodni g. cesarski svetnik I. Murnik zopet letos več krasnih knjig knjižnici podaril in s tem darom taisto bogato pomnožil.

Volitev raznih odsekov se je vršila tako-le:

V stalni odbor so bili voljeni gg. M. Kovšca, H. Podkrajšek, J. Turek in F. Rus; v knjižnični pa: H. Podkrajšek, I. Piancki, K. Simon, I. Turek in Jos. Ažman.

Posameznih predlogov stavilo se je več, a omenjam samo jednega, ki se mi zdi najvažnejši, namreč da se voli odsek treh članov, ki bode imel nalogo pregledovati na novo izdane, za šolarske knjižnice namenjene knjige in spise ter za mladino primerne, v posebnem zaznamu objavljati c. kr. okrajnemu šolskemu svetu, da bode potem taiste krajnim šolskim svetom v nakup priporočal. V ta odsek so bili voljeni: H. Podkrajšek, I. Bregar in M. Kovšca.

G. predsednik zaključi potem zborovanje s trikratnim «Slava»-klicem na presvetlega cesarja, čemur učiteljstvo navdušeno odzove in zapoje cesarsko pesem.

Pri vkupnem obedu v gostilni gospe M. Janše smo se ob izvrstni postrežbi med petjem in pogovori do večera prav dobro zabavali in radovali. X.

Iz litijskega okraja. (Okrajna učiteljska konferencija. Dalje.) V risani je beležiti precej napredka; zato se priporočajo nekatere predpisne vaje, za kar roka bolj gibčna postane. (Na šolski deski g. nadzornik naredi več primernih vaj za elementarno risanje.) Pri zemljepisnem pouku naj se posebno temeljito obravnava kranjska dežela in Avstrija. Zgodovina naj se poučuje v pripravnih zgodovinskih slikah; s tem se v mladini vzbuja ljubezen do domovine in vladarske hiše. Prirodopis naj se vedno nazorno poučuje. — Zakon o varstvu ptic je velikega pomena. Po vrteh naj se pticam pevkam nastavlja tako zvane «ptičnice» (Nistkästchen), kamor se zlasti ob hudi zimi gladnim krilatec potroša raznega živeža. G. nadučitelj Adlešič obljubi v svoji delarni po vzoru dveh tičnic, ki jih je g. nadzornik prinesel s Krškega, narediti za vse šole v okraju. Prirodoslovje je treba vedno s poskusi na podstavi beril obravna-

vati. Telovadba naj se uči povsodi; če manjka orodja, naj se goje proste in redne vaje. Pri ženskih ročnih delih naj se posebno gleda na pletenje nogavic in krpanje perila.

Toliko o poročilu nadzornikovem.

Pri točki «šolarske knjižnice» se izbere poročevalcem g. nadučitelj J. Adlešič iz Šmartnega. G. predsednik poprej še omenja, da je stvar važna in prečita obe ministerski naredbi, tikajoč se šolarskih knjižnic. Pretresovanje se je vršilo tako, da se je pri sleharni knjigi določilo, ali je knjiga primerna ali neprimerna; pri nesposobnih zapiše se na kratko vzrok. Na ta način se pretresujejo vse znane slovenske knjižice; navede se jih mnogo — tako, da bo imenik precej obsešen. Razprave so se udeleževali gg.: Bartl, Čerin, Gross, Jeglič, Škrbinec, Zajec, gdč. Malec in drugi. Stalni odbor bode na podlagi te razprave in nabranega gradiva izdal obširen imenik za vse šole v okraji. Nadučitelj g. J. Ravnikar je zato stavil primeren predlog, glaseč se: «Odbor okrajne učiteljske knjižnice se pooblasti, da v prihodnje naroči vsako novo slovenski mladini namenjeno knjižico ter sleharno leto pri okrajni učiteljski konferenciji poroča o primernosti ali neprimernosti novih knjižic ter na ta način dopolnjuje letos izdani imenik slovenskih knjig oziroma knjižic za šolarske knjižnice. Knjižice se razdelé enakomerno odbornikom v presojevanje. Dvomljivosti razsoja odbor pri sejah». Ta predlog se vsprejme jednoglasno.

O pokončni pisavi je poročal g. učitelj B. Čampa iz Vač. V ta namen g. poročevalec pripelje nekaj otrok iz vaše šole, ki so pred konferencijo po predpisu pisali v lepopisnice s pokončno pisavo. Pri tem smo si ogledali zvezke in tudi to, kako se otroci pri tej pisavi držé. — Pozneje je g. poročevalec razvil bistvo in zgodovino preobrata v pisanji jako zanimivo ter tudi navedel prednosti te pisave z ozirom na zdravje otrok in razvitek nežnega otroškega telesa.

G. nadučitelj J. Ravnikar na to opisuje Lavtarjev računski stroj, z nekaterimi praktičnimi poskusi pokaže, da ima to novo učilo veliko prednost pred navadnim ruskim strojem. Z daljšo opazko g. nadzornika bilo je to vprašanje popolnoma rešeno.

(Konec prih.)

S Fužin na Gorenjskem. «... Al' dneva ne pové nobena pratka!» — Segla je zopet bleda žena s svojo koščeno britko koso po jednem naših starejših tovarišev. Umrl je namreč v noči od 24. do 25. vel. srpana po dolgi mučni bolezni bivši tukajšni učitelj Jožef Gollmayr.

Pokojnik je bil od stare garde našega tovarištva, blaga duša in narodnjak do svoje smrti. Početkom je bil cerkovniški, pozneje šolski pomočnik in slednjič je postal učitelj, kakor je to bilo poprej že tako. Služboval je kot učitelj od leta 1853. do 1874. na Koroškem. Jeseni 1874. l. je prišel na Kranjsko, kamor

je od začetka svojega službovanja želel priti. Prišel je v sicer nemške Fužine, a tešila mu je njegovo blago srce zavest, da je na domači zemlji, mili svoji ožji domovini. Tukaj je opravljal svoj težavni posel skozi 16 let, tukaj je ostal tudi upokojen do svoje zgodnje smrti. Rodil se je pokojni Gollmayr l. 1834. v fari brezniški na Gorenjskem ter dovršil jedva 58 let svojega življenja. Ni mu bilo dano pokoja dolgo uživati. Komaj poldrugo leto je tega, kar je moral vsled vedne bolehnosti pustiti učiteljevanje.

Zapustil je dolino solz! Podal se je k Večnemu, kateri mu bo podelil za zemeljski trud in britkosti nebeške sreče.

V soboto dné 27. vel. srpana smo spremili rajnega truplo k večnemu počitku. Zbralo se nas je kljub slabemu vremenu in zelo slabi železniški zvezi 8 tovarišev in tovarišic, da smo ga spremili na zadnjem potu. V miru počivaj!

Iz novomeskega okraja. (Anceljev spomenik. — Okrajna učiteljska skupščina.) Izpolnila se nam je iskrena želja, da smo postavili rajnemu kolegu g. J. Ancelju, umrlemu Podgradom, nagrobni spomenik. Dolgo časa je bil brez njega, ker on počiva že skoraj poldrugo leto v hladni zemlji. Naša misel je bila, da ga dobi v obletnici; pa ker ni bilo takrat možno, dobil ga je sedaj skoraj za god.

Spomenik, katerega je izklesal domači kamnosek Lukšič iz Drske, nosi napis: Blagemu tovarišu Jak. Ancelju, r. v Suhorji 1865, umrl 16. mal. travna 1891 postavilo novomesko učiteljsko društvo. R. i. p.! — Postavljen mu je bil 10. vel. srpana t. l. in v četrtek 11. vel. srpana je bila za rajnim sv. maša in «libera» na grobu. Zbralo se je ta dan nekaj gg. tovarišev iz obližja, da proslavé rajnega spomin; obljubilo jih je sicer več priti, pa «Jupiter pluvius» nj bil usmiljen in tako se nam ni posrečilo, da bi na grobu še jedno zapeli.

Spomenik bo pa pripovedoval še poznim rodovom, koga truplo pokriva ista gomila, na kojoj je doslej skrbna roka že mnogo cvetov nasadila.

Kdaj in kje imamo letošnjo konferencijo, je «Uč. Tov.» že poročal. C. kr. okrajni učiteljski nadzornik g. A. Senekovič otvori skupščino točno ob 9. uri, vse došle gg. učitelje in gdč. učiteljice iskreno pozdravljajoč s srčno željo, naj bi tudi današnje zborovanje mnogo pripomoglo k zboljšanju našega šolstva. K zborovanju so došli vse razven štirih bolnih učnih močij.

Da se reši prva točka dnevnega reda izvoli si g. predsednik svojim namestnikom g. J. Franketa, nadučitelja v Št. Petru. — Po nasvetu g. Zavrla sta bila z vsklikom vsprejeta za zapisnikarja gg. Fr. Grajland in P. Pogačnik.

Pri drugi točki omenja najprvo g. nadzornik, da je c. kr. okrajni šolski svet letos po predlogu stalnega odbora, naši želji ustregel, da imamo zborovanje v Trebnjem. Razlika je tudi v številu učnega osebja,

ker so nemške šole našega okraja pripadle pod nadzornika nemških šol kočevskega okraja, katerih prvih je pet. Letos smo bili zbrani sami slovenski učitelji in učiteljice, ker smo jednoterni, smo zborovali le v slovenščini. Kar se tiče okrajne učiteljske knjižnice, pravi g. nadzornik, ni še znano, bode li ostala ali se razdelila. (Pač bi bila velika nezmisel knjižnico deliti le radi ločitve petih šol, — mar bi ne bilo bolje, da bi smeli učitelji iz istih šol knjige, v bukvarni do lanskega leta nakupljene tudi za naprej si izposojevati in bi bil tako rekoč stari del knjižnice skupen, a novi del le za slovenske šole? — Op. pis.)

(Dalje prih.)

Iz Gribelj. Uradna učiteljska konferenca črnomaljskega okraja se je vršila 14. mal. srpana v prostorih štirirazredne Franc-Jožefove ljudske šole v Črnomlju. Točno ob 9. uri odprli zborovanje c. kr. okrajni šolski nadzornik g. Anton Jeršnovič s prijaznim pozdravom navzočih ter konstatira, da je razven dveh navzočno vse učiteljsko osebje. Za tem predstavi med letom v okraj došle učitelje in učiteljice. — Za zapisnikarja voli zbor gg. Kopirtarja in Malnariča.

Potem objavi g. predsednik v jednournem predavanju opazke o inšpekcijah, označi učne uspehe v branji, v realijah, v računstvu, v lepopisji, v risanju, v petji in ženskih ročnih delih ter omenja pomanjkljivosti, ki jih je našel tu in tam pri obravnavanju posamnih predmetov. Posebno je še pohvalil učiteljstvo za vesten pouk v avstrijski zgodovini, za vestno delovanje glede pismenih nalog in še posebej gđ. učiteljice za povzdigo pouka v ženskih ročnih delih. — Za tem je še govoril o pravilnem uradovanju šolskih vodstev ter opozarjal učitelje na zakonito dopuščene kazni v vzdrževanje šolske discipline in rednega šolskega obiskovanja.

Šolski voditelji naj delajo na to, da se dene vsako leto v proračun primeren znesek za šolske knjižnice in potrebna učila. V šolsko kroniko naj se dogodki sproti vpisujejo. Vpisujejo naj se pa tudi dogodki, ki se ne tičejo strogo šolskih stvari. — Dalje konstatira, da so šolski vrti — razven na Štrekljevci in Črešnjevci — že pri vseh šolah. Učitelji naj si ogledajo pri priložnosti dobro urejene šolske vrte, katerih se v tem okraju ne manjka. Slednjič je polagal učiteljem posebno na srce, da živé v lepi slogi med seboj, s krajnimi šolskimi svéti in prečastito duhovščino. Če se pa prikaže kaka diferencija, naj učitelj taktno in previdno postopa, da se zabranijo neljube tožbe in slabi nasledki.

Učiteljstvo naj podpira in razširja med ljudstvom prekristno patrijotično društvo »Rdeči križ« — To poročilo je bilo vseskozi zanimivo in objektivno ter se je poslušalo z največjo pozornostjo.

Med predavanjem počastila sta zbor gg. Lilek, župnik in učitelj v Primorji ter mestni katehet Novak.

4. točka dnevnega reda je bila: »O pokončni pisave«. V jako stvarnem in zanimivem govoru je dokazal g. poročevalec F. Šetina prednosti pokončne pisave od poševne ter je stavil resolucijo: »Okrajna učiteljska konferenca izreče se iz zdravstvenih in pedagoških ozirov za vpeljavo pokončne pisave«. Sprejme se soglasno. Temu predlogu dostavi g. predsednik željo, da se prihodnje šolsko leto pričeneš v 1. razredu uvede pokončna pisava.

Potem poroča g. nadzornik o 6. točki: »Zemljepisni pouk v zvezi z zgodovino« v pol ure trajajočem nastopu z učenci. Predmet praktični obravnava je bila avstrijsko-ogerska monarhija. Pokazal nam je g. poročevalec, kako bi se dal zemljepis v zvezi z zgodovino poučevati.

7. točka dnevnega reda je bila: »Sklep o knjigah za prihodnje šolsko leto«. Učne knjige za prihodnje šolsko leto ostanejo sedanje, samo za nemški pouk na štirirazrednicah se vpelje knjiga: »Prva nemška slovnica in prvo berilo«, sestavili Praprotnik, Razinger in Žumer. — Potem poroča g. učitelj Šetina o stanju in računu okrajne učiteljske knjižnice. Revizorjema računa se izvolita gg. Juvanec in Engelmann, ki račun z vsemi prilogi pregledata in potrdita. V nakup se priporoči leposloven list »Dom in svet«. Naroči se pa tudi ono, kar je mogoče lansko leto zaostalo.

Knjižnični odbor ostane stari, na novo vstopi g. nadučitelj Rajko Justin. — V stalni odbor se izvolijo po listkih gg. Šetina, Lovšin, Barle in Bartelj.

Slednjič prebere g. nadzornik pismo g. župnika iz Adlešič, tikajoč se denarja, nabranega pri pogrebu tovariša Grma v Adlešičah ter namenjenega kuharici. Ker kuharica neče denarja sprejeti, vpraša g. župnik, ali naj pošlje denar za spomenik, če še ni plačan, ali pa Grmovi udovi, ki živi sedaj v Novem Mestu v jako slabih gmotnih razmerah. Ker so spomeniki ranjkim tovarišem Grmu, Anžiču in Hočevarju že postavljeni in plačani, sklene konferenca soglasno, da se odpošlje denar učiteljevi vdovi v Rudolfovo.

Ker posebnih nasvetov ni bilo, je bil s tem dnevni red končan.

G. predsednik sklene zborovanje ob 1½ uri s trikratnim »slava« presvetlemu cesarju, čemur se konferenca navdušeno odzove. G. Lovšin se v imeni zborovalcev zahvali g. nadzorniku za spretno in nepristransko vodstvo konferencie.

Večina gg. učiteljev in gđ. učiteljic se je udeležila skupnega obeda v dobroznani gostilni gospe Š., ki je postregla z dobrimi jedili in izvrstno kapljico. Po obedu so počastili učiteljstvo s svojo navzočnostjo tudi g. predsednik c. kr. okrajnega šolskega sveta, dr. Hinterlechner, g. župnik Lilek ter g. mestni katehet Novak. Samo ob sebi se umeje, da se lepih napitnic in dobro ubranega petja ni manjkalo. — Pri tej priliki nabrala se je tudi precejšnja vsota za prekristno šolsko društvo sv. Cirila in Metoda. — Tako

je čas med vsestranskim zabavanjem le prehitro potekel.

Iz kamniškega okraja. (Konferencija.) Uradna učiteljska konferencija za kamniški okraj se je vršila dne 27. mal. srpana v Mengeši. V obilnem številu zbrano učiteljstvo v prostorih menške šole pozdravi c. kr. okrajni šolski nadzornik g. L. Letnar s prav prijaznim nagovorom. Voli si namestnikom g. Mesnerja. Zapisnikarja sta bila gg. Ivan Zupan in Lena Dolinšek. G. predsednik naznanil spremembe pri učiteljstvu; potem govori o delovanju šolskih oblastev; omenja posebno, da je visoki deželni šolski svet načrte za realije z odlokom z dne 25. svečana t. l. št. 367 potrdil, izjavljajoč, da z zadovoljstvom jemlje delovanje lanske naše okrajne konferencije na znanje. Šolsko stanje se znatno boljša. Pri uradnih spisih omenja nekaterih nedostatkov. Pridnost v obiskovanju je znatna; istotako znaten je napredek. Nobeno leto ni še bilo take razlike med dobro in slabejšo šolo iste kategorije.

Po nadzornikovem poročilu nastopi g. Malenšek ter prečita obravnavo »Domači šolski okraj«. G. predsednik otvori debato o tej obravnavi, katere se je udeležilo še nekaj drugih gg. učiteljev. Predsednik zahvali končno g. poročevalca za skrbno izdelano obravnavo, čemur tudi zbor soglasno pritrdi.

Drugi poročevalec je bil g. Kecel. Naloga mu je bila: »Kako naj se družijo oblikoslovje s številjenjem«.

Ker je g. referent svojo nalogo vrlo rešil, sprejme jo zbrano učiteljstvo s priznanjem brez debate.

Dalje je prečital g. Burnik poročilo o okrajni učiteljski knjižnici.

Za tem je sledila določitev knjig za leto 1892/93. Prva nemška slovnica Razinger-Žumrova rabila se bode v Kamniku in Domžalah.

G. predsednik odbora za oceno knjig predlaga, da predloži odbor to stvar visokemu deželnemu šolskemu svetu, da skliče odbor presojevalcev otroških spisov in sprejem knjig javi po časopisih. Predlog se sprejme.

V stalni odbor so voljeni gg.: Čencič, Burnik, Mesner, Janežič Janko, Stiasny.

Za oceno otroških spisov voljeni so gg.: Tramčič, Burnik, Sirc, Stiasny, Janežič Janko in gđc. Klančar in Šerc.

Po samostojnih nasvetih završi g. predsednik zborovanje s trikratnim »Slava« Nj. Veličanstvu presvetlemu cesarju. Zbor zapoje cesarsko himno.

Po končanem zborovanju je bil skupni obed v gostilni pri g. Levci, pri katerem se je posebno pevski zbor pod vodstvom g. Tomana odlikoval.

Esmeralda Starograjska.

Vestnik.

Najvišje odlikovanje. Prečastni gospod profesor J. Marn je bil odlikovan povodom svojega umirovljenja z viteškim križem Francišek Jožefovega reda. Čestitamo!

Osobne vesti. G. Andrej Grčar, nadučitelj v Mokronogu je imenovan stalnim nadučiteljem v Radovljici; g. Anton Skala, nadučitelj v Vremah, je postal nadučitelj v Vipavi; g. Alojzij Kecelj, učitelj v Ihanu, pride na II. mestno deško šolo v Ljubljani; g. M. Josin, suplent na I. mestni deški šoli v Ljubljani, je na tem mestu trdno nastavljen; g. Jožef Novak, učitelj na Dobrovi, pride na Brezovico pri Ljubljani; g. J. Reich z Vinice na Ig (Studenc) pri Ljubljani in g. Jožef Rustija, učitelj v Budanjah je imenovan nadučiteljem v Košani. G. J. Apih, profesor na gimnaziji v Novem Jičinu, pride na učiteljske v Celovec; g. J. Čuček, c. kr. profesor na učiteljski v Kopru je na lastno prošnjo umirovljen.

Šolsko leto na ljubljanskih mestnih šolah se je pričelo dne 16. t. m.

Novo šolsko leto v deželni vinarski, sadjarski in poljedelski šoli v Grmu pri Novem Mestu se

prične dne 3. listopada. Naše gospodarje opozarjamo na ta deželni zavod ter jim zelo svetujemo, da pošljejo vanj za dve leti svoje gospodarstvu namenjene sinove. Poučuje se v slovenskem jeziku, in to v vseh predmetih niže realke, posebno pa še v strokovnih, unnemu gospodarju neogibno potrebnih predmetih, kakor v poljedelstvu in rastlinstvu, živinarstvu, vinstvu (trtarstvu in kletarstvu), sadjarstvu, zelenjadarstvu, čebelarstvu. Ves strokovni pouk je spojen s praktičnimi opravki v gospodarstvu. Novi učenci-štipendisti imajo pouk, stanovanje in hrano brezplačno. Plaćujoči učenci plačujejo pa po 30 kr. na dan za hrano in stanovanje in pa po 20 gld. na leto šolnine. Razven tega, da je ta zavod za bodoče gospodarje prekoristen, je tudi prav po ceni. Vsak imovit gospodar naj torej pošlje svojega gospodarstvu namenjenega sina, ki je dovršil ljudske ali meščanske šole ali nekoliko razredov realke ali gimnazije ter je dopolnil 16 let, za dve leti v kmetijsko šolo v Grm in kesal se ne bode nikdar. Posebno je še omeniti, da se učenci v Grmu uče tudi lepega vedenja, poštenosti ter štedljivosti.

Uradni razpisi učiteljskih služeb.

Št. 526

o. š. sv. Na dvorazrednici v Dolu (Lustthal) je stalno ali začasno popolniti drugo učno mesto z dohodki IV. plačilne vrste in prostim v jedni sobi obstoječim stanovanjem.

Dotične prošnje naj se semkaj vložijo do dne 18. kimovca 1892.

C. kr. okrajni šolski svet v Kamniku
2. kimovca 1892.

Št. 531

o. š. sv. Na jednorazrednici v Nevljah je služba učitelja-voditelja z dohodki IV. plačilnega razreda in prostim stanovanjem izpraznjena.

Dotične prošnje je predpisanim potem do dne 18. kimovca t. l. tu sem vložiti.

C. kr. okrajni šolski svet v Kamniku
dne 2. kimovca 1892.

Št. 1139

o. š. sv. Na štirirazrednici v Kočevji je stalno ali začasno popolniti četrto učno mesto z dohodki IV. plačilnega razreda.

Pravilno opremljene prošnje naj se v 14 dneh predpisanim potem semkaj vložijo.

C. kr. okrajni šolski svet v Kočevji
dne 4. kimovca 1892.

Št. 855

o. š. sv. Na dvorazredni ljudski šoli v Vremah je takoj stalno popolniti nadučiteljsko mesto z dohodki III. plačilnega razreda, opravilno doklado in prostim stanovanjem.

Pravilno opremljene prošnje naj se predpisanim potem semkaj vložijo do dne 26. kimovca 1892.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojini
dne 11. kimovca 1892.

Št. 896

o. š. sv. Mesto učitelja-voditelja na jednorazrednici v Budanjah pri Vipavi je takoj stalno ali začasno popolniti s plačo IV. plačilnega razreda, opravilno in prostim stanovanjem.

Prošnje naj se predpisanim potem semkaj vložijo do dne 26. kimovca 1892.

C. kr. okrajni šolski svet v Postojini
dne 11. kimovca 1892.

Nebliščeči lak za šolske table kakor tudi šolsko črnilo

se dobiva pri

Adolfu Hauptmann-u,

v tovarni oljnatih bary, firneža in lakov v Ljubljani.

P. n.

Uljudno naznanjam, da sem otvoril pod trdko

ANTON ZAGORJAN

v Slovenske Matice hiši št. 7 na Kongresnem trgu v Ljubljani trgovino s šolskimi knjigami, papirjem in z vsemi pisalnimi in risalnimi potrebščinami. V zalogi imam knjige za ljudske šole, pisarniški in pisemski papir v legah in kasetah razne vrste in narodni papir, šolske zvezke, papir za risanje itd., peresa, držala, svinčnike, brisalke, tintnike, beležne knjižice in poslovne knjige sploh vse kar se potrebuje za pisanje in risanje.

Blago je izborno in ceno. Slavnim krajnim šolskim svetom in p. n. gospodom učiteljem dovoljujem primeren odbitek. V kratkem času zgotovil bodem razne tiskovine v pravilnem jeziku na lepem papirji in v prijazni obliki.

Moja največja skrb bode slavno občinstvo zlasti slavne krajne šolske svete in p. n. gospode učitelje v vsakem oziru zadovoljiti in priporočujoč se za obila naročila beležim

odličnim spoštovanjem

ANTON ZAGORJAN.

«Učiteljski Tovariš» izhaja na celi poli velike osmerke 1. in 16. dan vsakega meseca; ako je pa na ta dan nedelja ali praznik, izide dan poprej ali pa dan pozneje. — List stoji za vse leto 3 gld., za pol leta 1 gld. 50 kr. Udje «Slovenskega učiteljskega društva» prejemajo list za 2 gld. na leto, za 1 gld. na pol leta.

Spisi naj se blagoizvolijo pošiljati uredništvu v Ljubljano, Komenskega ulice št. 9; naročnino pa prejema gospod Fr. Kokalj v Ljubljani na Bregu št. 16.

Vse pošiljatve naj se pošiljajo franko.